

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 353/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina, odboru kriminálnej polície v konaní vedenom pod ČVS: ORP-896/1-VYS-ZA-2019, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 35 T 6/2020 a proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 89/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 2. júna 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia základného práva na obhajobu podľa čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina, odboru kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-896/1-VYS-ZA-2019, postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 35 T 6/2020 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 89/2020.
2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a predovšetkým z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 35 T 6/2020 z 9. septembra 2020 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 1 To 89/2020 z 8. decembra 2020 právoplatne odsúdený pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), b), e), ods. 3 písm. d) s poukazom na § 138 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku, za čo mu bol uložený trest

odňatia slobody v trvaní 8 rokov. Sťažovateľ sa v čase podania ústavnej sťažnosti domáhal ochrany svojho práva na obhajobu označenými súdmi a orgánom činným v trestnom konaní súběžne aj podaním dovolania ako mimoúradného opravného prostriedku v trestnom konaní, ktoré bolo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) doručené 1. marca 2022.

3. Z argumentácie sťažovateľa vyplynulo, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podal (i) z dôvodu nemožnosti prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní a súdov zabezpečiť prepisy priebehu hlavného pojednávania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 35 T 6/2020 a zápisníc o výsluchoch svedkov a strán v prípravnom konaní z vyšetrovacieho spisu vedeného v prípravnom konaní ČVS: ORP-896/1-VYS-ZA-2019 vyšetrovateľom, ako aj (ii) z dôvodu zistených nedostatkov v obsahu zápisníc o vykonaných úkonoch trestného konania a dosiaľ získaných zvukových prepisov hlavného pojednávania vedeného pred okresným súdom v konaní sp. zn. 35 T 6/2020. Sťažovateľ sa poukazuje na zistené rozpory medzi obsahom prednesu výpovedí jednotlivých svedkov a predovšetkým jeho matky ako poškodenej trestným činom a obsahom zápisníc o úkonoch trestného konania vrátane zvukových prepisov hlavného pojednávania snaží preukázať nezákonnosť pri vykonávaní dokazovania (teda pri preukazovaní jeho viny) a dokumentovanie skutkového stavu veci v rozpore so skutočným obsahom výpovedí strán trestného konania a svedkov, ktoré aj v podanej ústavnej sťažnosti podrobne rozoberá, čím tak malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 40 ods. 3 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ podrobne rozoberá podľa svojho názoru zistené rozpory medzi obsahom výpovedí svedkov a strán trestného konania

4. V petite (návrhu na rozhodnutie ústavného súdu) svojho podania sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v § 69 ods. 1, § 2 ods. 10 s tým, aby ústavný súd zakázal *„Okresnému súdu Žilina, Krajskému súdu Žilina, Najvyššiemu súdu a OČTK svojim konaním pokračovať v porušovaní práva sťažovateľa a prikazuje Najvyššiemu súdu, ktorý všeobecný súd, OČTK má poskytnúť sťažovateľovi rovnopisy (duplikáty) elektronických dokumentov vyhotovených súdom a OČTK.“*. Zároveň sťažovateľ žiada od ústavného súdu *„určiť bezpečnostné štandardy, ktoré musia spĺňať elektronicky vyhotovené dokumenty, doručované do dátovej schránky a taktiež iným spôsobom doručenia.“*

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 40 ods. 3 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru postupom vyšetrovateľa v konaní vedenom pod ČVS: ORP-896/1-VYS-ZA-2019, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 35 T 6/2020 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 89/2020 v súvislosti s nevydaním všetkých zápisníc o úkonoch trestného konania vrátane zvukových záznamov z hlavného pojednávania a rozporom ich obsahu so skutočným prednesom svedkov a strán trestného konania.

6. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

10. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

12. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky

na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

13. V prvej rovine ústavný súd konštatuje, že z obsahu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu č. k. 1 To 89/2020 z 8. decembra 2020 dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol 1. marca 2022 doručený najvyššiemu súdu, ktorý o ním podanom dovolaní dosiaľ nerozhodol. Z obsahu sťažovateľom prednesených námietok vyplýva, že obsahovo spadajú pod rozsah dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. Tento dôvod dovolania na báze predmetných vecných námietok by bol v prípade ich neuplatnenia sťažovateľom v podanom dovolaní samostatným dôvodom na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Keďže však sťažovateľ dovolanie využil a dosiaľ o ňom dovolací súd nerozhodol (pričom sťažovateľ zároveň vo svojom podaní tvrdí, že predmetné námietky v dovolaní uplatnil a že boli významným dôvodom, pre ktorý dovolanie podal), ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. a), § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomocí na jej prerokovanie (právomoci ústavného súdu o nej rozhodnúť predchádza právomoc najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho rozhodnúť o sťažovateľom podanom dovolaní); to sa týka všetkých orgánov uvedených v záhlaví tohto uznesenia. Od rozhodnutia o dovolaní potom závisí naplnenie sťažovateľových požiadaviek v konaní týkajúcich sa predmetných elektronických dokumentov, resp. prístupu k nim.

14. V druhej rovine ústavný súd konštatuje, že sťažovateľom naformulovaný petit nezodpovedá požiadavke § 45 zákona o ústavnom súde a tak, ako je sťažovateľom naformulovaný, je nevykonateľný. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia ustanovení Trestného poriadku, čo je v rozpore s kompetenciami ústavného súdu, ktorý rozhoduje o porušení základných práv a slobôd, a nie o porušení zákonných noriem, keď navyše sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu rozhodnutie o otázkach, ktoré *a priori* nespádajú do rozsahu jeho kompetencií, ako to je pri určení bezpečnostných štandardov, ktoré musia spĺňať elektronicky vyhotovované dokumenty. V tomto smere sťažovateľom podaná ústavná sťažnosť nespĺňa zákonom o ústavnom súde ustanovené náležitosti kvalifikovaného podania, čo je však sekundárne a bezpredmetné vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia a vzhľadom na negatívne rozhodnutie o žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

III.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu

15. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

16. Podľa § 37 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto záveru ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a sťažovateľovej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel. Tým je zároveň subsidiárne daný vo vzťahu k výroku I uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu